

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat 24 februari 2024/15 Adar I 5784, Tetsawe, Sjemot/Exodus 27:20 - 30:10

Tanach blz. 165 - 172

Haftara: Jesjaja 61:1 - 9

Tanach blz. 904

Vertaler: Eddy Robles

Commentaar: **Rabbijn Mary L. Zamore** is directeur van het Women's Rabbinic Network.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Wat is Heilig voor G*d? Ieder van ons

In de tweede eeuw reisden Rabbi Shimon bar Yohai en Rabbi Eliëzer, zoon van Rabbi Yosei, van Galilea naar Rome om te pleiten voor de intrekking van een koninklijk edict dat de sabbat, de besnijdenis en de wetten van rituele zuiverheid verbood. Terwijl ze daar waren, wonnen de rabbijnen het vertrouwen van de keizer door de ziekte van zijn dochter te genezen en werden ze uitgenodigd in de koninklijke schatkamer om een beloning uit te

zoeken. Ze stuitten op het feitelijk geschreven edict, vroegen het als hun beloning en scheurden het prompt in stukken, waardoor het teniet werd gedaan (ZT, Me'ila 17a-b). De Talmoed vermeldt dat Rabbi Eliëzer, terwijl hij zich in de schatkamer bevond, ook de massief gouden hoofdplaat, *tzitz, zag*, ooit gedragen door de Hogepriester: "Ik zag het [in de schatkamer] in de stad Rome en "Kadosh L'Adonai, Heilig voor G-d", werd op één regel geschreven" (BT, Shabbat 63b).

Hoe ontmoedigd moeten de twee rabbijnen zijn geweest toen ze getuige waren van de buit van Jeruzalem die in de schatkamer van de keizer was vergaard! Toen de Tweede Tempel in 70 n.d.g.j. door de Romeinen werd verwoest, werden de uitrustingen ervan geplunderd. De Romeinen koesterden de hoofdplaat en andere gewaden en ceremoniële voorwerpen vanwege hun waarde als edele metalen en edelstenen; Joden waardeerden ze als instrumenten van onschatbare waarde voor het brengen van offers door tempelpriesters, zoals door G-d bevolen als de weg naar een heilig leven.

De sidra Tetsawe concentreert zich op de uitrusting die nodig is voor de Misjkan, de draagbare tabernakel, en bevat gedetailleerde instructies voor het maken van de priesterlijke gewaden. Dit gedeelte beschrijft de puur gouden plaat die de Hogepriester, eerst Aharon en daarna zijn opvolgers, aan hun tulbanden droegen. De woorden 'Heilig voor G-d' waren gegraveerd op de hoofdplaten die hun voorhoofd sierden (Sjemot/Exodus 28:36). G-d gebod: 'Hang het aan een blauw koord, zodat het aan de hoofdtooi kan blijven; het moet op de voorkant van de hoofdtooi blijven. Het zal op het voorhoofd van Aharon zijn, zodat Aharon de zonde kan wegnemen die voortkomt uit de heilige dingen die de Israëlieten wijden, van al hun heilige donaties; het zal te allen tijde op zijn voorhoofd zijn, om acceptatie voor hen te winnen voor de Eeuwige" (Sjemot 28:37-38).

Rasji (Frankrijk, 11^e eeuw) legt over het wegnemen van de zonde uit dat de hoofdplaat werd gedragen om onzuiverheden te verzoenen die anders offers onaanvaardbaar zouden hebben gemaakt (Rashi over Sjemot 28:38). Rashbam (Frankrijk, 12^e eeuw) verduidelijkt dit vers verder: "De specifieke zonden waarnaar wordt verwezen zijn onbedoelde overtredingen..." Deze opmerkingen verklaren de functie van de hoofdplaat, maar de woorden 'Heilig voor G-d' zijn nog steeds verwarrend.

Het is gemakkelijk om aan te nemen dat 'Heilig voor G-d' de verheven status van de Hogepriester betekent. Hij was echter niet intrinsiek heiliger dan wie dan ook. Zeker, de priesterlijke klasse speelde een opvallende rol in de

gemeenschap, met de Hogepriester aan de top van deze maatschappelijke en religieuze structuur. Toch was het zijn functie om heilige daden te bespoedigen, niet om persoonlijk voordeel uit zijn positie te halen. Sprekend over de *tzitz* op Aharons voorhoofd “te allen tijde” (Sjemot 28:38), verduidelijkt Rasji dat dit betekent dat de Hogepriester bij het dragen ervan gefocust moest zijn op de heiligheid die van zijn werk werd vereist. De moderne commentator Aviva Zornberg leert: “...een *koheen* zijn betekent zowel een rol van dienstbaarheid vervullen, zich onderwerpen aan een superieure kracht, als een aristocraat zijn, zich bewust van de macht in zichzelf.” (The Particulars of Rapture, p. 363). Zornberg haalt deze leer aan als een weerspiegeling van de grote verantwoordelijkheid van denken en handelen: “De gewaden van de Hogepriester geven hem angst, niet minder dan glorie. Uiteindelijk is het niet alleen de diadeem [*tzitz*] die ‘Heilig voor G-d’ moet zijn, maar ook de drager ervan” (p. 369). Daarom is de zinsnede leerzaam en niet beschrijvend.

De Zohar (kabbalistische tekst, 13^e eeuw) biedt een andere interpretatie van ‘Heilig voor G-d’ en beschrijft het impliciete lijdend voorwerp van de zinsnede als de persoon die is gekomen om een offer te brengen. Volgens de Zohar zou de zinsnede door het hoofddeksel van de Hogepriester worden weerspiegeld op het gezicht van de persoon die voor hem stond. Wanneer dit gebeurde, gaf dit aan dat de persoon rechtvaardig was. Als er geen weerspiegeling was van ‘Heilig voor G-d’, wist de Hogepriester dat degene die het offer bracht arrogant was, niet bereid zich aan Gods wil te onderwerpen en zijn tussenkomst nodig had. Vervolgens bad de Hogepriester G-d om genade en vergeving van de persoon, waarbij hij het offer als rein accepteerde (Zohar, 2:217). De leer van de Zohar is gebaseerd op de opmerking van Rabbi Hanina in de Talmoed: “De hoofdplaat van de Hogepriester verzoent voor arrogantie.” (BT, Zevachim 88b). Deze negatieve eigenschap wordt geassocieerd met de hoofdplaat van de Hogepriester, omdat in het Hebreeuws de term voor arrogantie het idioom ‘*azut panim*’ is, of letterlijk ‘kracht van het gezicht’, dat doet denken aan het voorhoofd (Vayikra Rabbah 10:6).

Tegenwoordig is er geen tempel, geen hogepriester, geen gouden hoofdplaat nodig om naar heiligheid te streven. Laten we ons in plaats daarvan voorstellen dat de woorden ‘Heilig voor G-d’ uit elk van onze voorhoofden schijnen. Deze woorden zijn veel waardevoller dan puur goud of kostbare edelstenen, want ze weerspiegelen Gods licht en dagen ons uit om ons te gedragen op manieren die de heiligheid in onszelf en in anderen waardig zijn.